

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Poljiljatvo na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelburgova ulica št. 6. II. nadst.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Ne šalimo se!

Neštetokrat smo naglašali v listih in na shodih, da morajo naše organizacije ostati do skrajnosti složne in disciplinirane. Vse, kar smo dosegli, smo dosegli le v tej slogi in vedno je bila naloga zaupnikov, da so uravnavali taktiko organizacije tako kakor so spoznali, da je najbolje in da morajo s svojo poštenostjo prevzeti odgovornost za korake, ki so se napravili. Po teh načelih morajo organizacije delovati tudi naprej. Zaupniki so odgovorni delavstvu in javnosti, zaupniki se morajo pri svojem delu ozirati na razmere, ker je njih naloga, da ne zavedejo delavstva v katastrofo, v nesrečo.

Na to dolžnost organiziranega delavstva opozarjamo zaradi tega, ker naše organizacije zalezujejo prav neodkritosrčni neprijatelji, ki se pojavljajo med delavstvom kot nedolžna jagnjeta, so pa le ali pripadniki nasprotniških kapitalističnih političnih strank ali pa nepoštenjaki, ker skušajo delati neslogo v organizacijah z zahrbtnostmi, spletkami in intrigami. Tukaj ne gre za načela, ker poštenjak načela dejansko lahko uveljavlja, gre le za nepoštenost. Nekateri ljudje namreč mislijo, da so organizacije igrača posameznih oseb, in če se njihovim osebnim interesom ne ustreže, pa delajo spletke in intrigirajo, ne mislijo pa, da pri tem trpi ugled organizacij. Morda gre hudobnost še celo tako daleč, da se potem organizaciji in zaupnikom v pest smejejo, češ, dobro smo jih zmešali.

V slovenskih organizacijah doslej taki neodgovorni elementi niso imeli prostora. Delavstvo je njih poizkus vedno z ogorčenjem zavrnilo. Ker so se pa v stranki pojavili taki elementi, ki so si naredili nalogo, dasi jih stranka ne smatra za svoje, da napravijo za vsako ceno prepire v organizacijah, smatramo, da je potrebno opozoriti na to. Organizacije so doslej vodile vse boje v najlepši slogi in tudi vbodoče ne bo in ne sme biti drugače.

Prav nobene potrebe nimamo, da bi slabili svojo dosedanjo moč. Organizacije so mlade, izvojevale so že mnogo bojev in najhujši boji (valuta, državljanske pravice, draginja) jih še čakajo. Kako nezmišselno bi bilo, če bi danes ne pazili na vse te naloge, ki niso več daleč.

Okrepiti se moramo, zato vsi škodljivci proč! Prvi, ki pride mu pokažemo vrata! Zakaj prav dobro vemo, izdajalec delavskih interesov v lastnih vrstah je največji zločinec in se niti ne da primerjati svetopisemskemu Iškarjotu.

Naši prispevki.

Vse naše organizacije imajo izredno nizke prispevke. Skoro vse prenizke. Današnje razmere se precej drugače kakor so bile pred vojno. Draginja je, plače so vsaj navidez boljše. In če pomislimo na vse boje in na pravice članov, ki dospejo deloma še letos, moramo priznati, da bo-

mo le težko izhajali. Na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji imajo vse organizacije večje prispevke in prav zaradi tega kažejo lep razvoj. Mi bomo imeli prav gotovo v kratkem velike gospodarske boje, ki jih bomo srečno izvedli le tedaj, če bomo pripravljene nanje tudi denarno.

Ne predlagamo danes nič. Opozorjamo le, da naj organizacije in člani o tem razmišljajo. Treba se nam bo tudi ujediniti z ostalimi organizacijami v državi in tudi v ta namen bo treba nekaj prispevati, da se raztegne strokovna organizacija na vso državo. V imenu vseh strok se bo gajala z belgrajsko strokovno komisijo Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani.

Bližamo se torej ujedinenju, bližamo se pa tudi bojem, krizi, ki bo stala ogromnih žrtev in ogromnega požrtvovanja, zaradi tega priporočamo organizacijam, da c tem razmišljajo in razpravljajo.

Pri vsem tem naj pa vedo, da je sovražnik pred vratmi. Boj bomo torej morali sprejeti!

M. LEMEŽ:

Mesečne doklade provizionistom, vdovam in sirotam pri bratovskih skladnicah v Sloveniji.

Pretekli teden je izšla naredba deželne vlade za Slovenijo, ki začasno rešuje eno najbolj perečih vprašanj v socialnem življenju našega delavstva. Pokojnine, ki so jih doslej izplačevale naše bratovske skladnice so v sedanji draginji tako sramotno nizke, da je izključeno živeti od njih. Večina teh pokojnin znaša za provizioniste 10—30 K mesečno, za vdove in sirote pa 1—10 K. — Razumljivi so vsled tega obupni klici, ki so neprestano prihajali na poverjeništvu za socialno skrbstvo s prošnjo, da bi se izplačale mesečne draginske doklade. Ker se je izkazalo, da bratovske skladnice bistveno ne morejo zboljšati dosedanjih pokojnin, se je skušalo iznajti drugo sredstvo, kako bi se prišlo do potrebnega denarja. Tozadevni predlog je prišel iz naših strokovnih organizacij in sicer od trboveljske skupine rudarske unije. Ta predlog se je glasil, da bi se naj pobirala posebna doklada od vsakega centa premoga. Na tej podlagi se je uredilo vprašanje zvišanja dosedanjih pokojnin.

Po omenjeni naredbi se bo pobirala izza 18. 9. tl. do konca leta 1920 pokojninska doklada v višini 40 vin. od vsakega meterskega stota premoga, ki je namenjen konzumu razen obrata za produkcijo premoga samega in deputatov lastnih uslužbencev. Nadalje je izvzet od te doklade premog, ki ga dobivajo občine za aproviziacijo prebivalstva. Ves ta denar se bo stekal v poseben pokojninski sklad, ki se ustanavlja pri začasni delavski zavarovalnici v Ljubljani. Iz tega pokojninskega sklada bodo dobivale bratovske

skladnice potreben denar za mesečne doklade kot jih določa naredba. Te doklade bodo izplačevale bratovske skladnice istočasno z dosedanjimi provizijami. Te nove doklade bo dobival vsak provizionist, vsaka vdova in vsaka sirota brez starišev, že 1. oktobra t. l. Vpoštev pridejo bratovske skladnice vseh rudokopov in plavžev na slovenskem ozemlju. Doklade so naslednje:

Razporedel A.

Dosedanje provizije	Mesečna doklada k dosedanjim provizijam		
	za provizioniste in vdove	za sirote brez starišev	za ženo in vsakega otroka
0.1 do 40 K	55 K	50 K	20 K

Razporedel B.

Dosedanja provizija	Nova provizija z mesečno doklado	Doklada za ženo in vsakega otroka
40 do 60 K	100 K	20 K
60 do 100 K	120 K	

Pojasnila k razporedelu A.

V splošnem dobe vsi oni, ki so dobivali do sedaj mesečne pokojnine v zneskih med 1 K in 40 K mesečno doklado k dosedanji pokojnini v znesku 55 K. Pri poročenih provizionistih in pri vdovah z otroci pod 14 leti pridejo v poštev še posebne doklade po 20 K na mesec za ženo in za vsakega otroka. Istotako dobi tudi vsaka sirota brez starišev k dosedanji pokojnini mesečno doklado 50 kron.

Hočemo pojasniti razporedel A. z nekaterimi primeri:

Primer 1:

Provizionist samec ali vdova samca, ki je dobivala dosedaj mesečno na primer 12 K 50 provizije, bo dobivala odslej mesečno 12:50 K + 55 K = 67:50 K.

Primer 2:

Provizionist z ženo in dvema otrokoma, starima pod 14 let, ki je dobival dosedaj mesečno na primer 35:64 K, bo dobival odslej dosedanjo provizijo v znesku 35:64 K + 55 K (mesečna doklada k dosedanji proviziji) + 20 K (doklada za ženo) + 40 K (doklada za dva otroka po 20 K) = 150:64 K.

Primer 3:

Vdova z dvema otrokoma pod 14 let, ki je dobivala dosedaj mesečno n. pr. zase 7:92 K in za vsakega otroka po 3 K skupaj torej 13:92 bo dobivala odslej mesečno dosedanjih 13:92 K + 55 K (mesečna doklada k dosedanji proviziji) + 40 K (doklada za dva otroka po 20 K) = 108:92 kron.

Primer 4:

Sirota brez starišev, ki je dobivala dosedaj mesečno na pr. 2:46 K, bo dobivala odslej dosedanji 2:46 K + 50 K (mesečna doklada k dosedanji proviziji) = 52:46 K.

Pojasnilo k razpredelu B.

Vsi oni provizionisti, ki so dobivali doslej mesečno provizijo v zneskih med 40 in 60 K, bodo dobivali odslej tako veliko mesečno doklado, da bodo prišli vsi provizionisti te kategorije brez izjeme mesečno na 100 K. Provizionisti, ki pa so dobivali doslej provizijo v zneskih med 60 in 100 K, pa bodo dobivali tako doklado, da bodo prišli vsi brez izjeme v tej kategoriji na 120 K mesečno.

Poleg tega bodo dobivali provizionisti z ženo in otroci, stari pod 14 l. za ženo in za vsakega otroka še mesečno po 20 K.

Morebitne pritožbe pri izplačevanju je pošiljati na začasno delavsko zavarovalnico v Ljubljani.

Uspeh kovinarjev v Kamniku.

Kovinarji »Kranjske tvornice za železne in bravarske robe v Kamniku« so potom svoje organizacije sklenili sledečo svoj prvo pogodbo:

Pogodba

sklenjena med ravnateljstvom Kranjske tvornice za železne in bravarske robe v Kamniku in delavstvom te tovarne, zastopanim po »Osrednjem društvu kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani« in zaupnikom delavstva.

Pogodba se sklepa v navzočnosti gospodov: 1. od ravnateljstva podjetja g. inž. Josip Jellinka; 2. od osrednjega društva kovinarjev g. Ivan Hlebš; 3. od delavstva tovarne gg. Bester Alojzij, Pavič Josip in Kramer Bruno ter zastopnik strokovnega tajništva g. Kosič Franc, nadalje navzoč zastopnik »Zveze industrijalcev« v Ljubljani, g. Milan Šuklje.

1. Dosedanja urna plača se delavcem profizionistom zviša za 40 %, s pristavkom, da velja za vse delavce, v kolikor so dovršili 17. leto kot najmanjša urna mezda 2 K 20 v.

2. Pomožni delavci, ki so dopolnili 17. leto, dobijo kot najmanjšo urno mezdo 1 K 80 vin., pomožni delavci pod 17. letom

3. Ženskim delavkam pri strojih se pogojele 40 % nega povišanja mezde. viša urna mezda za 70 %, vsem drugim delavkam pa za 50 odstotkov.

Urna mezda se razume dosedanja z vsem draginjskimi dokladami.

4. Oženjenim delavcem (moškim) se plača na teden družinska doklada za ženo 6 K, za vsakega otroka pod 14. letom 5 K. Istotako se izlača nezakonskim otrokom, to pa le, če se oče izkaže, da ga vzdržuje.

5. Za čas te pogodbe se izlača delavcem podjetja enkratni nabavni prispevek, in sicer: oženjenim delavcem (moškim) 150 K, nadalje za vsakega otroka, kakor pod točko 4 po 25 K, nadalje neoženjenim delavcem obojega spola po 100 K. Ti enkratni nabavni prispevki se izlačajo dne 1. oktobra tistim delavcem, kateri so v podjetju od 1. avgusta t. l., ostali delavci, ki so danes zaposleni v podjetju, prejmejo ta prispevek 1. novembra.

6. Podjetje priznava § 1154. b. o. d. v zmislu dogovora z dne 12. januarja 1917.

7. Vodstvo tovarne se izjavi, da bo vso najemnino za prostore kantine vplačalo v blagajno delavske knjižnice podjetja.

8. Določbe te pogodbe stopijo v veljavo z današnjim dnem, to je 17. septembra 1919 in veljajo za dobo 6 mesecev.

V Kamniku, 17. septembra 1919.

Podpisi.

S tem uspehom so kamniški kovinarji lahko zadovoljni, ako se vzame, da je to prvi boj med kovinarji in industrijo v Kamniku, ter tudi, da se je prvič oficijelno udeležil obravnava zastopnik zveze industrijalcev, s tem se je tudi že pričelo to, kar je bilo poprej drugod, namreč, da podjetnik ne obravnava z delavstvom, temveč organizacija podjetništva z organizacijo delavstva. Med pogajanjem so imeli kratko stavko, ki je pa ponehala na poziv zapupnikov.

Mradi in žilavi organizaciji kličemo: naprej po tej poti, boj bo še prišel ali treba se bo dobro pripraviti ter izpolniti, kar še manjka; vsi do zadnjega morajo biti organizirani.

Pozor rudarji v Trbovljah.

Po obvestilu zaupnikov iz Trbovlj o dogodkih zadnje nedelje dne 21. tm. na shodu na dvorišču Delavskega doma, me šli, ker na shodu nisem mogel biti sam, da vam tem potom povem svoje mnenje. Izšel sem iz Vaših vrst, bil dolgo let rudar v raznih rudnikih, tako tudi v Trbovljah. Vem, kako težak je položaj rudarja sedaj. Spominjam pa se tudi na čase do leta 1880., in ona težka leta od 1880. do 1889., ko je rudar v Trbovljah zaslužil dnevno od 65 do 90 novcev, ko se je smatralo rudarje še za čisto navadno orodje. Rudar ni imel nikakšne pravice, pretepevali so ga v raznih čakalnicah, če je iskal svojo pravico. Šele po dolgoletnem trudu, ko se je začela gibati delavska stranka socialna demokracija, po onih prvih stavkah v letu 1889., 1891, ko so pretrpeli vaši starejši zaupniki najhujše preganjanje. Nikoli pač ne bom pozabil leta 1889., ko so pred pisarno trbovlskega premogokopa zajeli 400 družinskih očetov, otrok in žen ter gnali vse na okrožno sodišče v Celje, kakor, da bi bili sami razbojniki. In kaj so storili hudega: ničesar, borili so se za malekostno pravico. V letu 1891. ni bilo boljše; nad 100 rudarjev z družinami so vrgli na cesto. Mesece so se morali potikati brez dela; trpeli niso samo očetje, tudi žene in otroci so bili brez kruha v najhujši zimi v mesecu januarju in februarju. Pa pozneje, ko smo še bili vedno tako zaničevani, da nam ni drugega preostajalo, kakor da smo hodili v Čeečo blizu Kriške planine, zasledovani od orožništva, če smo hoteli se posvetovati o naših težnjah. Bili so toraj težki časi, ali sodrugi rudarji, vse to so pretrpeli starejši Vaši sotrpini. Obrnilo se je nekoliko na bolje. Od leta, do leta so tudi rudarje pričeli nekoliko bolj upoštevati. Dobili se nekaj pravic, izginil je bič iz čakalnic, nekoliko bolj prost ej šel delavec reklamirat svoj zaslužek, če so mu ga hoteli prikrajšati. Od kod vse to olajšanje. Vsakemu mora biti jasno, da je to uspeh, edino strokovne organizacije, katero so ustvarili s težkimi napori in z veliko požrtvovalnostjo zaupniki rudarjev sami. Svobodnejšega gibanja ni nihče prinesel. Priporiti ste si ga morali sami! Ni Vam ga prinesel tujec z dobrim jezičkom, zato pa se čudim, da se še danes nahajajo ljudje med Vami, ki gredo na limanice raznim ljudem, ki jih prav nič ne poznajo. Kar so Vam že leta in leta sistematično na raznih zborovanjih, diskuzijah in v Vašem časopisju zaupniki, ki jih poznate, pripovedovali le to velja; zanesite se le sami na sebe in na one zaupnike, ki jih v resnici poznate.

Nikdar nisem pričakoval, da Vas bi mogel poljuben človek, ki ima popolnoma neznane čase za sabo, kakor je to neki gospod Furlan, ki išče le osebne koristi pri Vas, ki nima niti enega dela za sabo, s katerim bi mogel dokazati, da je kdaj koristil delavstvu. Če bi mogla govoriti ona društva in organizacije, ki so v ozemlju, ki je zasedeno po Italijanih, bi Vam lahko marsikaj povedala o tem gospodu, ki še menda ni nikdar delal in niti ne pozna dela. Pač pa zna sladko govoriti in iskati pri delavstvu svoje osebne koristi. Sodrugi rudarji, ali so Vas gospodje take vrste prejšnja leta in med časom vojne obiskovali? Ali so se potegovali za Vas v času vojne v letu 1914., 15., 16., in 17., ali niso bili tu Vaši domači zaupniki in sedanje vodstvo socialnodemokratske stranke isti Vaši prijatelji, ki so prvi zloмили oni suženski kapitalistični jarem ali niso socialistična stranka in Vaši zaupniki s svojim delom dosegli v času vojne pritožbene komisije? Ali Vas niso Vaši zaupniki zastopali uspešno pri raznih pritožbenih komisijah? Kje je bil takrat konfuzni Furlan? Sodrugi, otrsati jezik, zabavljati je lahko, ali delati v Vašo korist je težje. Kdo je dosegel v mesecu marcu povišanje? Ali ni bila tu Vaša organizacija Unija. Kdo se bojuje sedaj, da Vam pribori nabavni znesek in druge priboljške tako daleč kakor je mogoče? Ali ni tukaj zopet Vaša organizacija Unija. Niso li to Vaši zaupniki, ali ni storil tukaj Vaš sodrug Prepeluh vse v vašo korist? In nanj sedaj otrsata svoje lene čeljusti gospod Furlan!

Sodrugi, ako hočete, da bo Vaša bodočnost boljša, potem ne nasedajte takim ljudem! Zaupajte organizaciji, sodrugom, ki z Vami trpe in delajo, poznajo Vaš položaj in položaj sploh in jih poznate, ne pa ljudem, ki so bili včeraj še v oni družbi, ki jih imenujemo nasprotnike. To je jasno. Zato pa sodrugi, pozivljam Vas, kadar pride še enkrat gospod Furlan v Trbovlje, povejte mu, naj gre med svoje prijatelje in Vas pa pusti pri miru!

Ker sem prepričan, da mu ne gre za drugo, kakor zato, da Vas razdvoji, Vam razbije Vašo strokovno in politično organizacijo, gre mu tudi za to, da Vam razbije Vaše gospodarske organizacije, ki ste si jih tako težko ustvarili z Vašimi zaupniki, da ne morem verovati, da bi Vi hotel prevzeti nase to odgovornost, zakaj, če bi to vse uničili, bi bili zopet sužnji na gospodarskem polju. Brez strokovne organizacije bi zopet gospodaril nad Vami rudniški podjetnik, brez gospodarske pa verižnik in vojni oderuh.

Zagorje, 23. septembra 1919.

Melchior Čobal, s. r.

Dopisi.

Mežica. »Večerni list« z dne 10. ki-movca piše ponovno o škandaloznem polumu v tukajšnjem gospodarskem društvu in blati njega sedanje vodstvo. Dopisniku naj bo zabito v butico, v kateri se menda, kakor je soditi po njegovi pisavi, še danes vrti tista ljubeznjiva rumena barva, ker se poteguje za prejšnje vodstvo društva. Najprej ga vprašamo, kako bi bila izgledala cela stvar, če ne bi bilo sodrugi vzele društvenih poslov, ker le ti so ostali na svojih mestih. Kaj so na napravili vodje vaše stranke? Zbežali so kot zajci ob nemški invazije in prav tako potem nemški nacionalci. V zavetju vam vsem rase greben in lažnjivi jezik, če pa potegne veter, jo odkurite na Štajersko ali pa se skrijete za socialiste. Drugega dopisnik ne pojmi, in prav nič pa ne ve o knjižgovodstvu, ker piše: Vsem interesiranim pa svetuje to-le: »Deležniki imajo pravico do

v pogleda v primanjkljaj. Seveda ga imajo, ali pride naj človek, ki kaj razume. Dopisnik za to ni zmožen, zato pa ščuje druge. Pošteno bi bilo seveda najprej se prepričati, na to šele jezicati in blatiti ljudi, dokler pa dopisnik tega ne stori, je navaden počestnež in lažnjivec. Dopisnik pravi dalje, da bodo govorili še uradi o tej zadevi. Nam je prav, bodo pa uradi dognali, da dopisnik laže. Usmiljeni dopisnik pravi končno, da bodo sodrugi morali sami poravnati ta greh; da, to že storimo in smo že začeli delati, kolikor je mogoče, storimo; ne pozabite pa, da nosijo krivdo tudi člani in vodstvo od vaše stranke. Kar pa pišete o terorju, to je vse bojda, baje in menda. Take besede: vsaj veste, kaj pomenijo. Dopisnik, nekoliko nervozen si; čuda pa ni, vsaj si se zmotil, ko si mislil, da se dajo sociji in konsumu popiti na žlici vode. Le potolažite se; vsa vmazana politika mežiških klerikalcev ne bo pomagala. Mi gremo naprej z delom za proletarijat.

Osrednje društvo stavbinskih delavcev v Ljubljani ponovno opozarja, da se prijavitelj tisti, ki imajo veselje do mojstrskih šol, v katere se začne vpisovati 1. oktobra. V ta namen so potrebna izpričevala, in sicer šolsko izpričevalo, učno izpričevalo, pomočniško izpričevalo, krstni in domovinski list. Osrednje društvo ima namen izobrazevati svoje člane, da se jim ne bo tako godilo, kakor se dogaja delovodjem, kadar hočejo košček kruha. Danes se delajo stavbe proti predpisom v škodo lastnikov in v nevarnost prebivalcev. Stavbeniki so večinoma tujci. Pa nikogar ni, ki bi stavbinstvo nadzoroval. Nasprotno na, če zahteva izvežban strokovnjak koncesijo, pravijo v obrtni zbornici, da ni potrebe. Povrhutega pa še delavci podpirajo take ljudi, ki so sovražni organizaciji. Čudno je tudi, da uradi podpirajo take stavbenike. Pri zgradbi Ljubljaničnega obrežja je tudi zaposlen Lah, ki je nasprotnik naše organizacije. Mi sicer nismo proti nikomur, če je pošteni. Mednarodni smo, nismo pa »brezdomovinci« kakor nas nazivljejo, ter stojimo na stališču, da gre tudi nam najmanj tista pravica kakor drugim. Vemo pa, da je kapitalizem mednarodni, ki nas povsod enako izkorišča. — V nedeljo dne 21. t. m. se je ustanovila podružnica v Kamniku. Poročal je sodr. Košič. Pristopilo je okolo 60 članov in izvolil se je odbor. — Zasnovane so tudi podružnice v Oplotnici, Rogaski Slatini in Rogatcu. — Obenem prosimo vse člane, da naj ne zaostajajo s prispevki.

Iz strokovnega gibanja.

Ljubljanski pleskarski, slikarski, soboin črkoslikarski pomočniki so v mezdnem gibanju. Delavci te stroke naj ne potujejo dokler ni mezdno gibanje končano.

Mesečni shod usnarjev in čevljarjev, ki se je vršil preteklo nedeljo v »Iliriji« je bil razmeroma dobro obiskan in vreden. Na shodu je po poročilu odbora govoril sodr. Petaja'n o dolžnostih strokovne organizacije v sedanjem času. Omenjal je, kako se razvija kapitalistična organizacija na Slovenskem in kakšni so njeni nameni napram delavski organizaciji. Na dalje je govoril o taktiki naših organizacij ter priporočal pravilnost pri mezdni gibanjih. Slednjič je govoril o potrebi delavske solidarnosti in žrtvovanja v strokovni organizaciji. Neobhodno potrebno je, da se naše organizacije finančno utrde, da bodo kos bodočim nalogam, ki jih čakajo. Ureditev financ, organizacije je mogoča le, ako se tedenski prispevki primerno zvišajo. Naše organizacije imajo le toliko, kolikor člani sami vplačajo. V tem zmislu je treba sistema-

tične agitacije med člani. Ravno tako je govornik priporočal izobrazevalno delo med člani. Člani ne smejo podcenjevati strokovni tisk, ker je tisk glavna opora našim organizacijam. Tudi za politično gibanje se morajo člani zanimati. Treba je predvsem širiti in čitati delavski tisk, zlasti pa delavski dnevnik »Naprej«. Ko je govoril še sodr. Novšak o postopanju podjetnikov napram delavstvu se je shod zaključil. Po shodu so imeli čevljarji svoj dogovor, na katerem so razpravljali o svojih stanovskih razmerah v Ljubljani.

Polletni občni zbor podružnice lesnih delavcev v Ljubljani. V nedeljo, dne 31. avgusta t. l. se je vršil polletni občni zbor ljubljanske podružnice ob dobri udeležbi društvenikov. Podružnični predsednik s. Rok Pogačnik otvoril zborovanje, naznanil dnevni red, ter poročal o delovanju načelstva. Načelstvo je imelo 7 odborovih sej, vršili so se trije mesečni shodi. Dne 14. aprila t. l. je imela podružnica mezdno gibanje, ki se je zaključilo z lepim uspehom. Brez kakega hujšega boja so se plače lesnim strojnimi in tapetniškimi delavcem zvišale za 55, odnosno za 60 odstotkov. Članov šteje ljubljanska podružnica 340, ki stalno naraščajo. Predsednik je izrazil željo, da bi se društveniki še z večjo vne- mo oprijeli svojega društva, ki je edina opora v teh resnih časih. Poročilo se je vzelo z zadovoljstvom na znanje. Iz poročila blagajnika sodr. Bradeškota posnemamo, da je imela podružnica od 1. januara do 30. junija 1919. sledeče dohodke: 4831 prispevkov v skupnem znesku 5722 kron 36 vin., 22 pristopnic v skupnem znesku 214 K 50 v. Skupni dohodki toraj 5936 K 56 vin. Izdatki so bili sledeči: Podružnici 475 K 32 v, bolniška podpora 218 K 80 v, na Osrednje društvo odračunamo 5242 K 74 v. Podružnična blagajna je imela 475 K 32 vin, dohodkov ter 330 K 73 vin, izdatkov. Obrambnega sklada se je nabralo 477 K 64 vin. V imenu nadzorstva poročal sodr. Lenasi, da se je našlo knjige, vpise in položke v najlepšem redu. Poročilo blagajnika se je nato vzelo brez debate z zadovoljstvom na znanje. K raznoterostim je poročal sodr. Zore v daljšem govoru o razvoju društva vobče in podružnice specijelno. V svojem govoru je poudarjal, da se društvo v celoti jako lepo razvija ter šteje danes okroglo 2500 društvenikov, ne všteti Koroške. Naglašal je potrebo večjega zanimanja za gospodarski položaj v lesni industriji. Orisal je nato delovanje raznih eksportnih družb lesne trgovine, katere so po njegovem mnenju jako škodljive domači lesni industriji. Cena lesa rase in pada z kurzom lire, seveda na škodo domačemu trgu. Dobra kvaliteta lesa se za visoke cene izvažajo, dočim se oddaja slabšo kvaliteto za isto ceno na domačem trgu, in to na škodo domače industrije, ker se s tem podražuje surovine in izdelke. Priporočal je zaupnikom, da zasledujejo to z največjim zanimanjem ter o skušnjah poročajo društvu. Sodr. Bučan je nato poudarjal, da se lesni delavci premalo zanimajo za gospodarsko in politično ter izobrazevalno organizacijo. Priporočal je navzočim, da se oklenejo tudi teh organizacij, kar bo gotovo ukrepilo zavest društvenikov. Sklenilo se je nadalje, da se bo odslej prirejalo redne mesečne sestanke, ki bodo združeni s predavanji o gospodarski, politični in izobrazevalni organizaciji. Ko so se pojasnila nekatera vprašanja društvenikov je predsednik sodr. Pogačnik zaključil lepo zborovanje.

Usnarjski shod v Radečah pri Zidanem mostu se bo vršil dne 28. septembra 1919 popoldne ob 2. uri v gostilni pri Halterju. Usnarji pridite vsi!

Mesečni shod lesnih delavcev v Sevnici se je vršil v nedeljo, dne 21. septembra ob primerni udeležbi društvenikov. Poročal je predsednik Osrednjega društva lesnih delavcev, ki se je pečal s sevniki razmerami. Predočil je navzočim, da je za odpravo vseh nedostatkov, ki vladajo v Sevnici potrebna dobra in močna strokovna organizacija. Pečal se je nato z vladajočo draginjo, katera ni v nobenem razmerju s plačami. Priporočal je društvenikom, da se morajo zavedati tudi svojih dolžnosti kot delavci, ako hočejo, da se bodo njihove pravice upoštevale. Ko so se izvolili še novi zaupniki na parni žagi, je predsednik sodrug Vidic s pozivom na vztrajno delo za izpopolnitev organizacije, zaključil zborovanje.

Shod lesnih delav. na Jezerskem se je vršil v nedeljo dne 21. septembra. Poročal je sodr. Berdajs iz Ljubljane o položaju lesnih delavcev. V svojem govoru je poudarjal, da se morajo lesni delavci, ako hočejo biti upoštevani, strniti se v močno in pravo delavsko organizacijo. Poročal je sicer ponujajo narodni socialisti in klerikalne organizacije, katerih edini namen je delavstvo odvrti od prave poti. Zato je potrebno, da se delavci oklenejo samo prave delavske organizacije, ako si hočejo izboljšati svoj žalostni položaj. Razložil je nato navzočim pomen in namen društva lesnih delavcev v Sloveniji. Navzoči so govorniku pritrjevali ter sklenili, da pristopijo vsi v naše društvo. — Lesnim delavcem kliče: Krepko na delo za vašo korist, in odženite od sebe odločno vse liberalne in klerikalne škodljivce delavstva. V kratkem ustanovimo na Jezerskem podružnico, takrat pa se hočemo pogovoriti o nadaljnih nalogah delavske organizacije.

Uslužbenci ljubljanske cestne električne železnice so v minulem tednu zastavkali zaradi mezdniht zahtev. Stavka ni trajala niti dva dni; dosegli so 25 odstotkov izboljšanja plač.

Domači pregled.

Belgrajska vlada se nahaja še vedno v krizi. Ni še gotovo, ali se sestavi novi kabinet in kako. Kakor pa je položaj, kaže, da se pripravljajo v Belemgradu na diktaturo političnega kabineta, ki bo izvedel volitve v občine in konstituantno. Res je, da so volitve potrebna stvar. Vsekakor pa smatramo, da bi bilo nujno potrebno, da se pred tem korakom ugotovi platforma glede organizacije države, na kateri je mogoče sodelovati v novi vladi resnim strankam.

Ponovno žigosanje denarja. Ministrstvo financ je naročilo znamke, s katerimi se bo zopet žigosalo naš denar, predno se bo končno izmenjal.

Cena sladkorja. Do preklica se določijo za nadrobno prodajo sledeče cene sladkorju: Za kristalni sladkor in sladkor

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 30. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 32 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 32. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

v grudili po 12 K. — Za I. sladkor v kockah po 12 K 30 v. kg. Pričakovati pa je, da se bodo cene sladkorja za november vsled ugodne letine surovin na Čehoslovaškem znižale.

Slovenski klerikalci in narodni socialisti so pričeli precej hud odprt in zahrbtn boj proti našim organizacijam. Te ljudi poznamo že iz časov pred vojno. Mi vemo, da nimajo svojih načel, ker so privesek meščanskih strank. In prav nič jim ne zamerimo, ker vemo, da je na svetu še mnogo takih ljudi, ki morajo delati parado svojemu gospodarju zaradi ljubega kruhka ali pa zaradi svoje petolizne narave napram meščanskim strankam.

Strankin zbor Jugoslovanske soc. dem. stranke se bo vršil 1. in 2. novembra t. l. v Ljubljani.

Umrli je v Ljubljani znani karakterni gledališki igralec Ignacij Borštnik. Letos je bil prevzel vodstvo drame v Ljubljani.

Svetovni pregled.

Švicarska socialna demokracija je odklonila vstop v tretjo internacionalo. To je storila popolnoma prav, ker treba gledati osnove internacionalne pač še splošnejšega dogovora in spojiti kar največ proletarijata v njej.

V Lotaringiji so pričeli stavkati železničarji, rudarji in kovinarji. Vzrok so izredno slabe razmere.

V Italiji so politične razmere silno napete. Socialisti se pripravljajo na strankin zbor. Stavke so na dnevnem redu.

Italijani so zasedli Reko proti volji entente. Zasedel jo je znani D'Annunzio.

Na Angleškem stavka 50.000 železničarjev. V petnajstih letih je to prva stavka železničarjev.

V Ameriki so pričeli silno preganяти socialisti. No, seveda, Amerika je demokratska država.

Jeklarska stavka v Ameriki je izbruhnila v 145 tovarnah z 280.000 delavci. Že pred 27 leti so ti delavci bojevali krvav boj in sedaj ga nadaljujejo, ko so se nanj pripravili. Zdi se, da pričenja ameriško delavstvo bolj odločen boj proti kapitalizmu.

Izkaz strokovne komisije za Slovenijo o stavkovnem skladu za kovinarje.

(Dalje.)

O sprejetih prostovoljnih prispevkih za stavkovni sklad.

Rudarji, Hrastnik, 1475 K; mlinški delavci, Celje, 61 K; lesni delavci, Strnišče, 235 K 10 vin.; kamnoseki, Ribnica na Pohorju, 21 K 80 vin.; oblačilni delavci, Celje, 95 K; rudarji, Rajhenburk, 46 K; rudarji, Velenje, 307 K; rudarji, Kočevje, 582 K; usnjariji, Vrhnika, 15 K; rudarji, Krmelj, 174 K; čevljarji, Maribor, 87 K; Gajšek Simon, Maribor, nabral 119 K; železničarji, Pragersko, 100 K; železničarji, Vuzenica, 160 K; rudarji, Črna, 1025 K 68 vin.; usnjariji, Konjice, 63 K; usnjariji, Vrhnika, 27 K 50 vin.; neimenovani, Kamnik, 42 K 60 vin.; osovje kurilnice južne železnice, Ljubljana, 53 K; Društvo tiskarjev, Ljubljana, 200 K; tiskarji, Ljubljana, nabrali 530 K; osovje kurilnice južne železnice, Ljubljana, 387 K; železničarji potom tajništva splošne železničarske organizacije, 311 K; peki, Ljubljana, 32 K; delavci Ljubljana 208 K 85 vin.; delavstvo tovorne »Union«, Ljubljana, 228 K; delavstvo tobačne tovarne 192 K 16 vin.; delavstvo opekarne v Gamelnjih, 59 K; delavci Koller, Maribor, nabral 215 K; delavci MIS, Vič pri Ljubljani, nabral 133 K; lesni delavci, sv. Lovrenc, 24 K;

lesni delavci, Gorje, 21 K; usnjariji, Ljubljana, 402 K; lesni delavci, Strnišče, 293 K 35 vin.; slovenski rudarji, Kreka pri Tuzli, 68 K; Kovač Jakob (železničarji), Šiška, 129 K; živilski delavci, Ljubljana, 16 K; N. S. O., Kamnik, 34 K; rudarji, Rajhenburk, 86 K; stavbinski delavci, Ljubljana, 122 K; lesni delavci, Ljubljana, 244 K; lesni delavci, Stari trg pri Rakeku, 75 K; železničarji potom tajništva splošne železničarske organizacije, 739 K 30 vin.; porcelanski delavci, Liboje, 185 K; rudarji, Štore, 39 K; lesni delavci, Polzela, 25 K; živilski delavci, Maribor, 348 K 60 v.; steklarji, Zagorje, 306 K; železničarji, Sp. Šiška, 159 K; Ivan Rozman, Ljubljana, 60 K 20 vin.; čevljarji, Tržič, 236 K 30 vin.; železničarji južne železnice, Ljubljana 1, 333 K; izprevodniki južne železnice, Ljubljana, 40 K; železničarji, Rajhenburk, 164 K; rudarji, Zagorje, 182 K; železničarji, Kranjska gora, 62 K; lesni delavci, Tržič, 209 K; lesni delavci, Loka pri Zuzmu, 85 K; rudarji, Zabukovca, 167 K; papirniški delavci, Medvode-Goričane, 87 K 60 vin.; tobačno delavstvo 20 K; železničarji, Litija, 25 K; živilski delavci, Ljubljana, 25 K; rudarji, Velenje, 48 K; železničarji, Zagorje, 80 K; usnjariji, Kranj, 73 K 20 v.; rudarji, Velenje, 98 K; tekstilni delavci, Tržič, 10 K; osovje kurilnice, Ljubljana, 17 K; rudarji, Železna Kapla, 18 K; rudarji, Trbovlje, 4694 K; železničarji, Maribor, 797 K 65 vin.; železničarji, Pragersko, 28 K.

Obvestila.

Kočevje. F. K. Vaš dopis smo poslal Uniji slov. rudarjev v Zagorju. Rudarjem sploh nujno svetujemo, da se v vseh svojih zadevah obračajo na Unijo slov. rudarjev, ker se drugače reševanje raznih stvari le po nepotrebnem zavlačuje.

Popravek. V zadnji številki našega lista se naj v izkazu o prostovoljnih prispevkih za stavkovni sklad čita namesto pekovski pomočniki 222 K: Delavstvo pivovarne »Union«, Ljubljana 222 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN

Tiskalca »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Zaveden delavec in zavedna delavka storita svojo dolžnost vedno o pravem času, ker poznata koristi organizacije, ker vesta, da je organizacija nujno potrebna za dosego boljših delovnih in mezdnih razmer.

KAJO DELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica šte. 4.

priloga svojo

draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila, kakor tudi za vsa zlatarska dela, pozlačenje posrebranje itd. Staro srebro in zlato se kupi po najvišjih cenah in se tudi preda v nove stvari broške, uhane prstane i. t. d.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LÉTNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur - sur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana Dunajsta c. 17.

priloga svojo bogato zalogo

sivalnih strojev

in stroje za ple-

tenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in

obrt. Pisalni

stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	11 — 1/2	1/2	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10 — 1/2	1/2	Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Viktor Kreskvar splošno zdravljenje	11 — 1/2	1/2	Hilšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8 — 9	1 — 3	Turjaški trg št. 4. Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.